

הבונה, לרין יתן טעם אמאי מני זונה אחר זריקה והולאה':
מכה בפמיש, פי' בקונטרס שמפוזר זו את הסלע
לאחר שחצה ואין נראה לר"י דנמשך לא הוה גנין אגנים ולא צניק
ונקט מכה בפמיש דלאן דלא
מכה בפמיש היינו מכוש אחרון שמכה'
על הכלי בשעת גמר מלאכה:
בל שוהא אמאי חוי, דוקא הכל
אינטיין לפרושי דהוה דכוחיה
צמטק: משום דלא חשיב גנין כל שוהא
אבל מוליא עטיק ופלטת כל שוהא'
סכרה הוה דממייז: **הבי גרסינ**
המצדד את האבן חייב, ולי"ג משום
מכה בפמיש דנמשקל מוקי לה
בתמאה דלא שייך עס מכה בפמיש
ועוד דלמתי קאי צנוטה:
וליעטמין אימא ספא אפי'ו
היעלא ע"ג דימום
בו, ולי"ג ר' יוסי' אומר אפילו העלה
דאי גרסינ ליה מאי קאמר וליעטמין'
הא פליגי צנן עליה' וכתוספתא נמי
לי"ג ליה: **העושה נקב ברי'.**
קשה לרב דלמר משום זונה אמאי
הפסיק מכה בפמיש גנין מסתמ
לקודם דהוה מרווייהו משום זונה
ולשמואל נמי ילמתי מרווייהו צדאי
הדי: האי מאן דיעיי' שופתא
בקופינא רב אמר חייב משום בונה.
וע"ג דקי"ל און גנין כליס אורי'
דהיינו דוקא בהסתר' ו' צמי מריסין
או צנוטה של חוליות' אבל גנין גמור'
וממייז כליס' ו' כמו צרקע דלממרי'
צ"פ כירה (לעיל דף מו.) גני מטה
של ערסיס' אס תקע חייב מטאת
וממרי קני מורה חייב מטאת וקרן
עבודה' ואין חילוק בין כליס לקרקע
אלא צמקוס' שאין חילוק ואומות
צדכלי לא חשיב גנין וצרקע חשיב
גנין' וצ"פ כלי מעצדי' (עריכות דף
לה) גני נתנו צמגדל דמוקי לה רבה
וכי יוקף צמגדל של ע"ג דמ"ס כלי
הוה ואין גנין כליס ומי' אהל הוה
האם מייז צמגדל' ו' וקטיר צמיתמל'
דממיק אבי' לצוק' ולא הולכו
לפרש משום דפשיטא דנהי איירי
דע"ג א' עס סמריה ונתינ כליס וכן
משמע דמוקי אבי' צמגדל וקטיר
צמיתמל דהוה כמו חומות כליס
הא ללו הכי אסור וצריס קוינא
דפריך ואמאי הוה צמקוס אחד
ועירובו צמקוס אחר הוה א"ג צמקוס
נגדל של ע"ג הוה כלי צמקוס
צמנה דוכמ' מעיקר' הוה סבר
דלמתי שפי' אפשי' לקח העירוב
אלא על ידי סמריה גמורה:
ק"ו ש' תרנגולין, דלא חשיב ליה
שמואל זונה אומר ר"י משום
דלא חשיב להאי פתח עשו להכניס
ולהוליא: ונעי' לקמ' (קמ'.) **אב"ר**
מורה בו, ומקמימא וצמרימא נמי לא
צמגלמ'

א א מיי' פי' מהל' שבת
הולכי י' פתח לאין
ס':
ב ב מיי' עס הל' י'
ג ג ד מיי' עס הל' י':
ד ה מיי' עס הל' י':
ה ה מיי' עס הל' י':
ו ו מיי' עס הל' י':
ז ז מיי' עס הל' י':
ח ח מיי' עס הל' י':
ט ט מיי' עס הל' י':
י י מיי' עס הל' י':

רבינו חננאל

פרק שנים עשר
הבנה כל שוהא חייב וכו'.
הורכבו כוואת לבי וכו',
אחר להרעי' מה צורך לבנין
כל שוה, שני לראות מה
בין כל שוה היה במשכן,
ופרשנו רבי יומי' ואבי'
ורב אחא כל אחר דרך
ידיעה, ופשוטה היא, אמר
שמואל המצדד את האבן
חייב משום מכה בפמיש,
פירוש מדר, מייש' האבן
בקרע' כדי לבנות עליה.
ואיכאנא לנחא ליה הוה
האבן צדאי וצפרא, אסר
דרך גמאין באבני היסוד
מדרין האבנים ומשכיין
אוקן על העפר והוה שאמר
שמואל, צפרא' כפי טיבא.
עילאה בהרעה כלימא, והי'
הלה, המסתת, והעשיה
נקב בלול, דרעילי שופתא
בקופינא דמרי, רב מורי'
הוה פתח בונה, ואם
בנה בנין וסתי, או בנה
בנין או עשה נקב בלול
או עיל שופתא בקופינא
דמרי בהלמ' אחר, איני
חייב על הבנה ועשה
אחר מאלו אלא חזאת
את, שלא עשה אלא את
ההעשה את, והעשה את
ותולדותיה אינו חייב אלא
את, ושמואל מייז ליה
הלת משום מכה בפמיש,
ואי עבי בנין וחד מנה
חייב תרת, או משום מכה
חד משום מכה בפמיש
דלא תולדה דבנה גיהוה,
ובחא פליגי רב כפי' [צנן]
בנין הוא, חייב משום
בונה, ושמואל סבר כיון
שסתת [בנה] אבן בנין הוא,
ואינו אבני אלא (מפשיין)
גיהוה, ואינו חייב ליה
אבני קירות במדה גויה
מגורות במנה, והויה
מכה כלי בפמיש השוהת
עקומותיה, וקב בלול בני'
כיון דמשום אורי הוא,
לבנין דמי ותולדת בנין
הוא, ושמואל אבן נקב
לפתח פה כלי דמי שוהא
סוף מלאכה, וכן מניס
ידי הקורדוס עששו, אפי'
כפלי הוא, ורב סבר שיש
בנין כליס ושמואל סבר
אין בנין כליס, ורגו' דרבי'
ככלל גדול משום דרבי'
היהשך כן, וההסתת חייב
משום מכה בפמיש
כשמואל.

הבונה, כמה יבנה ויהא חייב **הבונה** כל
שהוא והמסתת והמכה בפמיש
ובמעצד (ב) ו' הקורח כל שהוא חייב זה הכלל כל
העושה מלאכה ומלאכתו מתקיימת בשבת
חייב (וכן) רשב"ג אומר אף המכה בקורנס
על הסדן בשעת מלאכה חייב מפני שהוא
כמתקן מלאכה: **גמ'** כל שהוא למאי חויא
א"ר ירמיה שכן עני הופר גומא להצניע בה
פרוטותיו דכוותה גבי משכן שכן תופרי
יריעות חופרין גומא להצניע בה מחסיהן
אבי אמר כיון דמשתכי לא עבדי הכי אלא
שכן עני עושה פיטופטי כירה קטנה לשפות
עליה קדירה קטנה דכוותה גבי משכן מבשלי
סמנין לצבוע יריעות שחסרה מלאכתן עושיין
פיטופטי כירה קטנה לשפות עליה וורה קטנה
בו אחא בר יעקב אמר און עניות במקום
עשירות אלא שכן בעה"ב שיש לו נקב
כבירתו וסותמו דכוותה גבי משכן שכן קרש
שנפלה בו דרמא מטיף לתוכה אבר וסותמו
אמר שמואל י' המצדד את האבן חייב מיתבי
י' אחד נותן את האבן ואחד נותן את המיט
הנותן את המיט חייב (א) וליעטמין אימא ספא
רבי יוסי אומר ואפילו העלה והניח על גבי
דימום של אבנים חייב אלא יתלת בנייני
הוה תתא מציעא ועילא תתא בעי צדודי
ועפרא מציעא בעי נמי טינא עילאי בהרעה
בעלמא: והמסתת: מסתת משום מאי מיהיב
רב אמר משום בונה ושמואל אמר 'המשום
מכה בפמיש' העושה נקב בלול של תרנגולים
רב אמר משום בונה ושמואל אמר משום
מכה בפמיש עייל שופתא בקופינא דמרי אב
אמר 'משום בונה ושמואל אמר משום מכה
בפמיש וצריכא דאי אשמעינן קמייא בההיא
קאמר רב משום דדרך בנין בכך אבל עושה
נקב בלול של תרנגולים דאין דרך בנין בכך
אימא מורה ליה לשמואל ואי אשמעינן בהא
בהא קאמר רב משום דרמי לבנין י' דעבדיה
לאוירא אבל שופתא בקופינא דמרי דאין
דרך בנין בכך אימא מורה ליה לשמואל
ואי אשמעינן בהא בהא קאמר שמואל אבל
בהנך תרתי אימא מורה ליה לרב צריכא
בעא מיניה רב נתן בר אושעיא מרבי ויהנן
מסתת משום מאי מיהיב אחוי ליה בידיה
משום מכה בפמיש והאנן תנן המסתת והמכה
בפמיש אימא המסתת המכה בפמיש ת"ש
הקורח

הבונה, שאמרו צדוות מלאכותי' כמה יבנה כו': **מספת**, מרצע
לח האבן ומתקנה הכל לפי המקום שיש מקומות שרגלין
להחליק ויש מקומות שרגלין לחרוך בה מריסיס מריסיס צלרן אשכני:
המכה בפמיש, גם הוא צדוות מלאכותי'. והוא בלע"ז פי"ק שמפוזר זו
את האבן מן הסלע לאחר שחצב את
האבן סביב ומגדיל מן ההר קצת הוא
מכה בפמיש מכה גדולה והוא
מתפרקת ופולת וזהו גמר מלאכה של
חוצבי אבן וכל הגומר צדוות מלאכה
מולדת מכה בפמיש היא: **מעלא**,
אף הוא כמו קורנס גדול של צדול
לבנין של צדול' ו' וסקודת. ונקב עץ
או אבן צדול: **כל שפוא**, אכולו
קאי אמתקא ומכה בפמיש ועמגדל
והקודת: **כל שפוא מלאכה ומלאכה**
מסקיימת, שיש מתקיימת כיוצא זו
על און מוסקי עליה: **צמגל**,
מלאכה קאי: **על הסדן**, בלע"ז
אינקלומ' א: **קוינא**, מרטי"ל: **מפני**
שפוא כמסקן מלאכה, ואנ"פ שמינו
מכה על הפעולה אלא על הסדן
וצמגל א' מפרש מתי מתקן: **גמ'**
דמשכיו, מעלין חלודה המסתין
רואי"ל: **פטופטי**, רגלי כירה עמדין
כלי צדול שקורין טרפי"ד צמגל
הכירה של חרס: **מכשלי סמניס**
לצבוע שחסרה מלאכתן, צמגלמ' למר
צדיעטן והסרה מלמלכתן והולכו
למור ולבשל סמנין ולצבוע מעט:
ורה קטנה גרסינן הכא: **און עניוס**
צמקוס עשירות, לא עשו דבר צמגלמ'
אלא הכל מתחלתן דייס והסרה:
צדכלי, צירה נאה שהוא אורל וסוכב
מקפיד על חור קטן שבה אס מגונה
הוא וסותמו צדכלי: **דרנא**, מולעת:
המצדד את האבן, מושיבה ומללדה
עד שמתיישבת צרקעית יסוד הבנין
יפה. מתוך שהוא מללדה הוא מנייה
תחמיה ומושיבה צלרן קייב ואפילו
לא נתן טיט הוה זונה כל שהוא דיש
מקיימין כן צלל טיט: **הסוקוס** **אס**
פועט חייב, צלל הסוקוס האבן פטור:
דימוס, שורת אבני חומה. אלמלא
צמגלמ' בעלמא חייב ואפילו לא צדד
ועדיפא הא מדשמואל: **אלא**, לאו
קושיא תלתא צנייני הוו: **סאח**,
יסוד החומה תחמית שמושינן אבנים
על הצרן צלל טיט צדכלי ועפר כל
עמנו אינו אלא צלל את האבן שחשב
צדוה ולא מטה לכאן ולכאן ויהא
עפר סביב לה לקוממה וזהוהו אמר
שמואל מילתיה. וצרימא צמיעא כל
הצנין כולו שמן היסוד עד שורה
העליונה צנייני גמי מינא עס הצדוד:
עילאה, דימוס העליון שאין על גביו
עד דימוס אינו חושש אס נוטה האבן
לזד אחד הלכך צמגלמ' צנייני
והוא מילתא דרבי יוסי: **משום מאי**

אזו מולדת מן האבן הוא: **מכה בפמיש**, גמר מלאכה הוא שצמקוס
שמך חרץ או לא יחרוך עוד: **לול של פרגולין**, של עץ הוא הסמוס
ומנקבו שילא הכיח של נוטה ולא זיק להו: **משום מכה בפמיש**, שהוא
גמר מלאכה הלול וכל מידי דהוה גמר מלאכה חייב משום מכה בפמיש חייב צדכלי:
יד קטן שמוחצין בתוך בית יד של מרס צהימו נקב בלול להקדו שלא יא' שקורין קאיני"ל: **קופינא**, הוא חור שצדכלי המר: **מרא**,
בלע"ז פושי"ר: **מסתת דרך בנין בכך**: ואי אשמעינן צהא, צעושה נקב בלול: **דמי לנתיב**, שאף צניין הצמיס עושיין נקדיס לאורי דקאמר
ועבדי לאוירא חוריס וחלונות: **ואי איסמרי צהא**, צשופתא: **צהא קאמרי שמואל**, דאי אחרו ציה משום זונה לא מייחדי דללו חור: **הוא**:
אחוי צדיה, מכה צאגרופו על כפו כמכה בפמיש: **אימא מסתת המכה בפמיש ת"ש** והי"ק המסתת שהוא חייב משום מכה בפמיש חייב צדכלי:
הקודם

א) ממות מ, ב) וכוונות
ק): וצחיה פת: ממות פט.
מ) סמ' טע' אב): א) וקמן
קמא), ו) לעיל גמ',
ס) און (א) צדכ' דף קט"ט,
ח) וקמן קמ', א) בנין עטיק
ז) כ' כ' ד' ד' ש' ש' ש' ו' ו'
ב) מ' ש' ש' ש' ש' ש' ו' ו'
ס) ונתיב י, א) ונתיב חוס'
על גמ' ד' ד' ש' ש' ש' ו' ו'

הגהות הגר"א

(א) בשבטת והקורח כל
שפוא: (ב) תופ' דיה' היא
מאן ר' וצמית מריסין
פל"ג ומית פתי נמתק:
(ג) בא"ד מנתגל דקטיר:

לעני רש"י

פ"ק, מדר.
הר"י (בכפוס) (ש)
הר"י (הר"י) (א), עבד מביין
(גמ')
אנקלומ' א', סוף.
מריטי"ל, פשי'
רמ"א (הר"י) (א),
התלה.
מריטי"ל, וצמגל בעלת
שולש רגליים.
קאיני"ל (קרי' [ג]), מרה.
פשי"ר, התלה.

מוסף תוספות

א) צור"ק, וזהו דכפוס, מוס'
הא"ש, ו' דאיע' אבן
אבות מלאכות גופיהו
ליפתן פמשכן ולא
שיעוריהם, כי השיעורים
מסורים לחכמים יעבי'א,
ד' דחשיב, מוס' הא"ש,
א) מאי מקשי ליה מדר'
י' יוסי, רביע' א, ה) ונאיהו
מורכבין מותבי וכוותיה
ס"ל, רביע' א, אלא הי"ג
ליעטמין אימא ספא
אפי' העלה ע"ג דימוס',
כלומר וכולה חודא תנא,
ותלתא בנייני הוו וכו'
דבולא ר' יוסי היא, רביע' א,
ד' דהו בנין אפי' דאין בו
אומנות וחוקק, מוס'
הא"ש, ו' שיש אומנות,
מוס' הא"ש, ו' חייב, מוס'
הא"ש, י' בנין אפי', מוס'
הא"ש, י' א' ושופתא
בקופינא דמרי הוה בנין
מוס' הא"ש,
ב) ואיכ' פאי' פרי' הי'
מורה לשבר את הכלי
ולשולל מה שבתוכו וכו'
משום דאין בנין וסודיה
בכלים, וי"ל, מוס' פרימין
ל: ד' ד' אהמל.

